

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 9

**Rivne
2017**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ**

**ІСТОРИЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 9

**м. Рівне
2017**

УДК 788 : 008(063)

ББК 85.315.7

I – 90

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації *серія KB № 19865-9665 P*Друкується за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(*протокол № 4 від 30 березня 2017 р.*)**Редакційна колегія:****Постоловський Р.М.**, Заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент Академії соціальних і педагогічних наук, кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ, **голова редакційної колегії;****Апатський В.М.**, доктор мистецтвознавства, професор, Народний артист України, академік, член-кореспондент академії мистецтв України, професор кафедри дерев'яних духових інструментів Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, м. Київ, **заступник голови редакційної колегії;****Павелків Р.В.**, Заслужений працівник освіти України, академік Академії наук вищої освіти України, доктор психологічних наук, професор, перший проректор РДГУ, **заступник голови редакційної колегії;****Цюлюпа С.Д.**, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **відповідальний секретар;****Посвалюк В.Т.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Ян Романовський**, доктор наук, професор, м. Бидгощ, Польща;**Криштоф Камінський**, доктор наук, професор, м. Лодзь, Польща;**Нічков Б.В.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Мінськ, Республіка Білорусь;**Скороходов В.П.**, доктор культурології, професор, м. Мінськ, Республіка Білорусь;**Круль П.Ф.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;**Богданов В.О.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Харків;**Карпак А.Я.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;**Качмарчик В.П.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Вербець В.В.**, доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;**Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;**Вовк Р.А.**, кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Гишка І.С.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Львів;**Прокопович Т.Ю.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Рівне.**Рецензенти:****Апатський В.М.**, доктор мистецтвознавства, професор, народний артист України, академік, член-кореспондент академії мистецтв України, професор кафедри дерев'яних духових інструментів Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського.**Яремко Н.О.**, доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка.**Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя.** Збірник наукових праць. Випуск 9 / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські береги, 2017. – 216 с.

ISBN 978-966-416-489-1

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на музичних інструментах.

Подана проблематика, наукові статті містять корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких вищих навчальних закладів і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 788 : 008 (063)

ББК 85.315.7

*За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.**Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2017

© Видавництво "Волинські береги", 2017

ISBN 978-966-416-489-1

З М І С Т

Апатський В.М. Нариси творчої діяльності професора Романа Вовка	7
Карп'як А.Я. Історичний огляд флейтового мистецтва українських земель до початку ХХ століття.....	15
Качмарчик В.П. Флейтова соната в «...прозорих класичних тонах».....	23
Богданов В.О., Богданова Л.Д. Ростислав Володимирович Геніка (14.10.1858 – 09.12.1942): портрет музиканта за маловідомими і новими документами.....	28
Павелків Р.В., Палаженко О.П. Психофізіологічні основи формування музично-виконавської діяльності учнів-духовиків у процесі навчання гри на духових інструментах.....	54
Круль П.Ф. Драматургія тембру мідних духових інструментів у оркестровій музиці ХІХ століття.....	57
Сверлюк Я.В. Історичні витоки західноєвропейської професійної музичної освіти	59
Скороходов В.П. Публичные выступления	63
Ничков Б.В. Функционирование музыкальных учебных заведений в Беларуси (начало ХІХ – до начала ХХ ст.)	66
Криштоф Камінський. Методика керування духовими камерними ансамблями в початковий період свого існування.....	73
Ян Романовський. Вплив історичних знань та виконавства на сучасне бачення музики, створеної композиторами Бароко.....	77
Вербець В.В. Структурна організація методичної компетентності майбутнього музиканта.....	80
Цюлюпа С.Д. Асоціація діячів духової музики в мистецькому житті Рівненщини	83
Марценюк Г.П. Проблеми формування виконавського апарату тромбоніста.....	99
Гишка І.С. Музично-акустичні та анатомо-фізіологічні засади звукотворчого процесу в мідних духових інструментах.....	104
Палаженко О.П. Педагогічні рекомендації щодо пристосування дихальної системи до умов гри на духових інструментах.....	109
Плохотнюк О.С. Специфіка підготовки учнів-духовиків до публічного виступу	112
Гайдабура О.Д. Синкопи естрадно-інструментального напрямку джаз-оркестрів м. Рівне.....	115
Терлецький М.М. Деякі поради молодим диригентам щодо ефективного настроювання духового оркестру.....	118

Сіончук О.В. Окремі особливості викладання джазу в Україні та США: порівняльний аналіз	122
Турчинский Б.Р. Сергей Накаряков «Венецианский карнавал»	126
Пастушок Т.В. Проблеми засвоєння метро-ритмічних навичок в учнів дитячих музичних шкіл.....	135
Димченко С.С., Димченко К.С. Секрети педагогічної майстерності Василя Темнюка	138
Закопець Л.М. Концертні жанри для гобоя у творчості українських композиторів	143
Дорожівський Р.Г. Розробка універсальної теорії диригентського ремесла – актуальне завдання ХХІ століття	146
Горбаль В.Я. Оркестр у інструментальних концертах Йоганна Адольфа Хассе	149
Столярчук Б.Й. Микола Невірковець – диригент, педагог.....	155
Максименко Д.П. Концерт для саксофону – сопрано з оркестром Андрія Ешпая в контексті становлення російської виконавської школи другої половини ХХ століття.....	158
Дзвінка Р.І. Ансамблеве саксофонове виконавство кінця ХХ – початок ХХІ століття	164
Старко В.Г. Значення та підготовка тростини при грі на фаготі.....	168
Малиновська Р.А. Генезис духового мистецтва України.....	173
Павленко О.Ф. Втілення рис неоромантизму у Концерті для флейти та симфонічного оркестру «Un Tout....» Євгена Станковича	178
Прокопович Т.Ю. Жанрово-стильова своєрідність ансамблів для дерев'яних духових інструментів Михайла Вериківського.....	182
Білас В.І. Явище мультиінструменталізму у творчості львівських виконавців-духовиків ...	187
Максименко Л.В. Фундаментальні основи виконавського процесу музиканта-саксофоніста: теорія та практичні рекомендації автора.....	192
Островський Ю.В., Островська О.Ю. Методика роботи з дитячим духовим оркестром.....	198
Відомості про авторів	205
Презентація новітніх, фахових навчально-методичних видань	208

Подібно до метричної структури, в ритміці складні поєднання відбувається за тим самим принципом. Наприклад, якщо четверть дорівнює двом восьмим нотам, або трьом (у випадку, якщо це восьма тріоль), то найбільш розповсюдженні варіанти поєднаних тривалостей (квінтоль та септоль) будується тим самим поєднанням двох та трьох нот.

З перших років навчання музики ми знаємо природну основу ділення нот "на два". Прикладом простої четвертної ноти можна розглянути відносний рух нот по п'ять та по сім. Скажімо, коли четверть дорівнює двом восьмим, або чотирьом шістнадцятим ноткам, рух п'яти нот можна поділити на дві шістнадцяті (одна восьма) та шістнадцяту тріоль (друга восьма), чи навпаки. У випадку з септолею – на одну із цих восьмушок буде припадати чотири тридцять другі ноти. Складніші поєднання нот можна розглядати пропорційно даного прикладу відносно четвертної ноти.

Таким чином можна сказати, що здобуття основних навичок метро-ритміки у дітей розвивається, насамперед у відповідних вправах та в правильному викладу педагогом даного матеріалу. Систематична та послідовна робота над вирішенням відповідних завдань і є одною, з умов, необхідної для розвитку цієї здатності. Ото ж для того, щоб навчальний процес майбутнього музиканта відбувався правильно, важливо тримати під контролем розвиток музичних здібностей дитини, і в даному випадку розвиток метро-ритмічного слуху.

Список використаної літератури

1. Апатский В. М. Основы теории и методики духового музыкального исполнительского искусства / В. М. Апатский // Учебное пособие. – К. : НМАУ им. П. Чайковского, 2006. – 432 с.
2. Теплов Б. М. Избранные труды: в 2-х т. / Б. М. Теплов. – М. : Педагогика, 1985. – Т. 1. – 328 с.
3. Волков Н. В. Теория и практика искусства игры на духовых инструментах : [монография] / Н. В. Волков. – М. : Альма Матер, 2008. – 399 с.
4. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры / Г. Г. Нейгауз. – Записки педагога. – М. : Музыка, 1988. – 240 с.
5. Теплов Б. М. Психология музических способностей / Б. М. Теплов. – М – л., Изд-во АПН, 1947.
6. Конорова Е. В. Методическое пособие по ритмике / Е. В. Конорова / 1 выпуск. – М., 1972. – 124 с.

УДК 788: 1.023

*Димченко С.С.,
м. Рівне
Димченко К.С.,
м. Рівне*

СЕКРЕТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВАСИЛЯ ТЕМНЮКА (ДО 70-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Анотація. У статті розглянуто та проаналізовано педагогічний, методичний та творчий доробок, викладацький шлях засновника відділу духових та ударних інструментів, старшого викладача Рівненської ДМШ №2 Василя Андрійовича Темнюка. Окреслена його роль у розкритті творчих здібностей учнів та формуванні і становленні їх, як творчих особистостей.

Ключові слова: педагог, викладач, педагогічна майстерність, методика викладання, музика, флейта, учень, музикант, особистість.

Annotation. The article discusses and analyzes the pedagogical, methodical and creative achievements, academic way senior lecturer Rivne children's music school №2 Vasilia Adriyovycha Temnyuka. Outlined its role in revealing the creative abilities of students and the formation and establishment of them as creative individuals.

Key words: teacher, teaching skills, teaching methodology, music, flute, student, musician, personality.

Музика – один з найяскравіших видів мистецтва. Разом з живописом, театром, поезією вона є художнім відображенням життя. Музика – найбільш універсальна мова людства, яка допомагає взаєморозумінню, пробуджує та об'єднує людей і, водночас, допомагає кожному знайти свій сенс життя.

Маленька дитина, починаючи своє знайомство з музикою з відносно простих мелодій, які викликають в неї відчуття радості, прагнення рухатися, посміхатися, непомітно для себе потрапляє на шлях, який приведе її до розуміння всього найкращого, що винайшло та пережило людство.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Ефективність діяльності викладача на сучасному етапі зумовлена не лише втіленням новітніх технологій але й вмiлим розкриттям потенціалу свого учня через застосування різних педагогічних методів виховання. Одна із характерних особливостей діяльності викладача музичної школи полягає в тому, що ефективність діяльності та масштаби педагогічних досягнень залежать від рівня особистісного розвитку викладача. Оскільки тільки особистість може виховати особистість. Векторним спрямуванням та вихованням учнів займаються саме викладачі музичних шкіл.

У зв'язку з цим постає питання про розвиток особистісного потенціалу викладача, що в результаті розкриває потенціал учня. Отже, актуальним є питання розвитку особистісного потенціалу викладача музичної школи, що сприяє успішній професійній діяльності та допомагає досягти максимальних результатів розвитку учня та вдосконалити його творчий потенціал.

Аналіз останніх досліджень. Поняття розвитку особистісного потенціалу викладача і розкриття потенціалу учня є базовими для нашого дослідження. Отже, проаналізуємо основні підходи до вивчення даного феномену, а також розкриємо секрети вдосконалення творчого потенціалу учнів за багаторічну викладацьку діяльність Темнюка Василя Андрійовича.

Цілі статті. Вивчити та систематизувати творчий доробок, викладацький шлях старшого викладача, засновника відділу духових та ударних інструментів ДМШ №2, талановитого виконавця, педагога Василя Андрійовича Темнюка, який вплинув на формування та становлення творчого потенціалу своїх учнів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Музична освіта – процес засвоєння знань, вмiнь та навичок, необхідних для музичної діяльності, а також сукупність знань отриманих у результаті навчання. Під музичною освітою нерідко розуміють і саму систему організації музичного навчання. Основний шлях отримання музичної освіти – навчання під керівництвом викладача в навчальному закладі.

Саме в музичній школі дитина робить перші кроки до пізнання секретів музики. Навчання в школі дає змогу учням задовольнити потребу в творчому, інтелектуальному, духовному розвитку, допомагає в професійному самовизначенні, сприяє відкриттю величного і прекрасного світу музики. Але все це неможливо без головного провідника між музикою та дитиною – справжнього наставника, талановитого та мудрого вчителя. Саме від нього залежить ефективність музичного виховання юних музикантів, від його світогляду і професійної підготовки, педагогічного балансу та майстерності, високого рівня інтелекту та душевної чуйності. Всі ці складові чудово поєднуються та втілюються в життя прекрасним викладачем Василем Андрійовичем Темнюком, який у 2017 році святкує своє 70-річчя.

Лейтмотивом музично-педагогічної діяльності Василя Андрійовича є його слова: "Потрібно відноситися до своїх учнів, як до своїх рідних дітей – тільки тоді можна завоювати їхню довіру". Цими словами просякнуте все його творче та професійне життя.

Василь Андрійович Темнюк народився 20 квітня 1947 року в с. Черниця, Корецького району Рівненської області. Любов до музики та гри на духових інструментах йому прищепив керівник дитячого духового оркестру Черницької загальноосвітньої школи – Мархайчук Іван Михайлович. Директор школи – Ліберда Григорій Данилович сприяв всебічному розвитку духового оркестру. Першим музичним інструментом, який опанував Василь Андрійович, був баритон.

Після закінчення школи з товаришами по оркестру він поїхав вступати до Рівненського державного музичного училища. Успішно здавши вступні іспити був зарахований до числа студентів. Упродовж 1961-1965рр. навчався по класу флейти у декількох викладачів – Діденка Олександра Івановича, Кузніцова Івана Васильовича та Шевчука Івана Захаровича, по класу диригування у Шевчука Івана Захаровича.

Будучи студентом 3-го курсу влаштувався на посаду артиста оркестру до Рівненського українського музично-драматичного театру імені М. Островського.

В 1966 р. вступив до лав радянської армії, служив у навчально-танковій дивізії "Рівненська" у штабному військовому оркестрі м. Борисов Борисівського району Мінської області (Білорусь), у складі якого відіграв 4 паради в зведеному оркестрі (500 оркестрантів) в м. Мінськ.

Прийшовши з армії в 1968 році продовжив працювати в Рівненському українському музично-драматичному театрі імені М. Островського. Гастролуючи у складі оркестру театру побував в таких містах СРСР: Красноярськ, Новосибірськ, Оренбург, Тюмень, Новокузнецьк, Кемерово, Прокоп'євськ, Уфа, Байконур.

Упродовж 1970-1975 рр. працював художником та артистом естрадного оркестру "Акорд" БК "Цементників" м. Здолбунів під керівництвом видатного піаніста та джазмена – Іванова Олексія Васильовича.

1976 – 1980 рр. працював артистом естрадного оркестру "Червоні маки" під керівництвом Іванова Олексія Васильовича та в духовому оркестрі під керівництвом Баланчика Миколи Олександровича в палаці культури "Хімік" [2].

Упродовж 1988 – 1993 рр. навчався заочно в Рівненському державному інституті культури на кафедрі хорового диригування.

1995-1997 рр. працював за сумісництвом викладачем по класу флейти кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного інституту культури.

В 1974 році на запрошення директора дитячої музичної школи №2 Тищенко Миколи Федоровича, Темнюк Василь Андрійович разом з Шапіро Юхимом Григоровичем, на базі загальноосвітньої школи №8, засновують відділ духових та ударних інструментів. В цей період і починає в повній мірі проявлятися педагогічний талант Василя Андрійовича. В музичній школі він одночасно викладає клас флейти, кларнета, гобоя, фагота та тромбона. Результатом їх плідної діяльності став перший вдалий набір учнів на відділ, завдяки якому був створений дитячий духовий оркестр. У зв'язку з початковою малочисельною кількістю основного контингенту учнів музичної школи, молоді викладачі В.А. Темнюк та Ю.Г. Шапіро майстерно заохочували учнів загальноосвітньої школи №8 до гри у духовому оркестрі. Репетиції починалися з 7-ї години ранку, перед уроками в загальноосвітній школі, а вже після їх закінчення діти з радістю відвідували заняття зі спеціального інструменту та оркестрового класу. Вже за рік наполегливої роботи, в 1975 році Василь Андрійович та Юхим Григорович провели перший звіт відділу духових та ударних інструментів дитячої музичної школи №2. Оркестр духових інструментів брав активну участь у заходах міста Рівного та області. Щоб заохотити дітей, керівництво міста забезпечувало духовий оркестр музичними інструментами, сценічними костюмами та влаштовувало екскурсії до видатних міст Радянського союзу: Києва, Одеси, Москви, Бресту, Вільнюсу, Риги, Великого Новгороду, Ленінграду, тощо. Методика викладання Василя Андрійовича зароджувалась та втілювалась не лише на уроках зі спеціального інструменту, а й у тісному спілкуванні з дітьми під час туристичних походів, в яких він був не тільки вчителем-прикладом, а й старшим другом.

Надалі викладацький склад відділу духових та ударних інструментів музичної школи №2 збільшувався, зростав набір учнів, розширювався вибір інструментів. З початку під нову музичну школу було пристосовано приміщення по вул. С. Разіна, 87. В 1976 році дитяча музична школа № 2 розташувалася в старовинному будинку по вул. 16 Липня, 22, а в 1988 році школа отримала від адміністрації міста сучасне приміщення по вул. М. Островського, 13а, що збудоване за спеціальним проектом, в якому були передбачені класи для індивідуальних занять з фаху, аудиторії для занять з музично-теоретичних дисциплін, малі репетиційні зали, нотна бібліотека, фонотека та концертна зала [1].

З розширенням школи – розширювався і відділ духових та ударних інструментів. Упродовж 43 років відділ збільшився з 20 до 140 учнів, з 2 до 17 викладачів фахових дисциплін. Протягом всього періоду існування школи роботу відділу очолювали: Ю.Г. Шапіро, В.І. Хрін, М.В. Сернюк, нині керує відділом К.С. Димченко. На відділі існує декілька потужних учнівських та викладацьких творчих колективів. Серед них дитячий духовий оркестр, засновником якого був Ю.Г. Шапіро (помічник диригента В.А. Темнюк), згодом керував В.І. Хрін, а у 1986 році керівником оркестру став віртуозний аранжувальник О.В. Мичко. У 1996 році цей колектив здобув звання "зразкового" [4]. Сьогодні керує оркестром викладач вищої категорії Ю.В. Островський. Постійно функціонують: ансамбль флейтистів, керівник – старший викладач В.А. Темнюк; ансамбль ударних інструментів, керівник – старший викладач В.В. Ковальчук; ансамбль саксофоністів, керівник – викладач вищої категорії О.О. Потайчук; духовий оркестр викладачів та духовий оркестр учнів молодших класів, керівник – викладач вищої категорії – В. В. Радчук. У 2010 році розпочав свою роботу джазовий оркестр, керівник – випускник школи А. О. Боровець.

Упродовж своєї педагогічної діяльності Василь Андрійович Темнюк випустив понад 100 учнів. Багато з них поєднали своє життя з музикою, закінчили та продовжують здобувати освіту в музичних закладах України: Мазурок Анатолій – майор, музичний керівник, диригент військового оркестру м. Рівного, Пушкарук Оксана – викладач по класу флейти Шепетівської ДМШ, Негода Ірина – артистка оркестру Рівненського академічного українського музично-драматичного театру, Новосад Марія – концертний виконавець, викладач музичної школи м. Дуйсбург (Німеччина), Опанасюк Ірина – керівник підготовчої групи зразкового дитячого духового оркестру "Олександрія" Рівненської області, Криворученко Анна – студентка Львівської консерваторії, Маругіна Ольга та Богак Анастасія – студентки Рівненського державного музичного училища РДГУ. Василь Андрійович провів велику кількість майстер-класів, відкритих уроків, написав більше 20-ти методичних робіт, розробив навчальні програми для шести- та восьмирічного термінів навчання, які націлені на

виховання молодого покоління флейтистів та здобуття навичок сольної та оркестрової гри на флейті. Програма "Музичний інструмент флейта" була затверджена та рекомендована до друку методичною радою РДМШ №2, впроваджена в навчальний процес ДМШ міста Рівного та області.

Як зауважує директор Рівненської дитячої музичної школа №2 старший викладач, Голова президії Ради директорів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів Рівненської області Сергій Васильович Климчик: "Темнюк Василь Андрійович – засновник відділу духових та ударних інструментів, працює в школі вже 43 роки, старший викладач по класу флейти. Говорити про Василя Андрійовича без хвилювання та глибокої поваги не- можливо. Це педагог з великої літери, який виховує в своїх учнях чудовий естетичний смак, виконавську майстерність, прищеплює любов до інструменту. Василь Андрійович є прекрасним педагогом-наставником молодих спеціалістів, які починають свою педагогічну діяльність в музичній школі. Це справжній професіонал, фахівець своєї справи, який вміє знайти сокровенні ниточки до юних душ учнів свого класу. Знаю Василя Андрійовича більше 25-ти років і по сьогоднішній день переймаю його професійний і життєвий досвід, ентузіазм та захоплююсь його вмінням ставитися до учнів та колег. За вагомий внесок у розвиток культури Василь Андрійович був відзначений численними грамотами міського та обласного управління культури і туризму, в 2008 році став "Стипендіатом міського голови".

В.О. Сухомлинський писав: "Музичне виховання – це не виховання музиканта, а передусім виховання людини" [3].

Музика – це не тільки поняття естетичне, але в значній мірі – духовне. Це добре розуміли прадавні греки. Освічена людина на їх мові значить "музична", тобто та, яка отримала музичне виховання. Так, піфагорійці користувалися музикою для виховання молоді, змінюючи характер і темперамент людей. Вони були переконані, що суспільне виховання базується, головним чином, на музичному вихованні. Без музики взагалі неможливе таке виховання, стверджували піфагорійці. Музика в розумінні греків близька до психічного стану, тому що вона передає рух, а рух є зовнішнє виявлення характеру. Отже, змінюючи характер руху, який є в музичних звуках, використовуючи різні мелодії, інструменти, ритми і лади, можна створювати різні настрої людської психіки і таким чином впливати на виховання людського характеру.

Зі спогадів старшого викладача по класу туби Рівненської дитячої музичної школа №2 Микола Васильовича Сернюка: "Працюючи з Василем Андрійовичем з 1976 року в музичній школі можу сказати, що це дуже порядна, відверта та щира людина, справжній вчитель та обдарований музикант! Учні Василя Андрійовича завжди на високому рівні здають академконцерти та майстерно виконують концертну програму у численних заходах школи та міста. Василь Андрійович щорічно проводить звітні концерти класу за участі всіх без винятку учнів, в яких діти виконують сольні твори, грають в дуетах, тріо та ансамблях флейтистів. Ця методика допомагає набутти досвід концертних виступів, що дуже важливо для подальшої колективної та сольної діяльності музиканта. Василь Андрійович завжди приїде на допомогу, підтримає в скрутний час та поділиться досвідом з педагогами-початківцями, тому з набором дітей на відділ духових та ударних інструментів ніколи не виникало проблем".

Музика знаходить палкий відгук у серці кожної людини, особливо маленької. Адже її мову розуміють усі, незалежно від національності та художніх уподобань. Вона бентежить наші душі, є засобом емоційного і духовного зв'язку між людьми.

Немає нічого кращого за професію вчителя музики. Яким би не був його настрій, які б події в його житті не відбувалися, цілющим для нього залишається спілкування та взаємодія з дітьми. І якщо цього немає, то вчитель не стане Майстром.

Зі слів Анатолія Мазурка – майора, музичного керівника, диригента військового оркестру м. Рівного: "Василь Андрійович – добра та чуйна людина, прекрасний викладач, терплячий до дітей, ніколи не чув від нього підвищеного тону. Він завжди вмів в коректній формі донести до учнів кожне слово, бачив проблему і вирішував її один на один, не залучаючи батьків, вірив в сили своїх учнів, вірив в наш талант, а ми вірили йому та любили. Вмів підбадьорити та вселити впевненість в собі, вмів розважити від сумного настрою і надихнути на нові звершення. Завжди влучно підбирав дітям програму, зацікавлював концертними виступами, залучав до гри в ансамблях та дуетах".

Пізнання дитиною світу – писав В.О. Сухомлинський, – починається з пізнання людини, а людина відкривається перед дитиною в образі матері, батька і вчителя. Улюбленим учителем підлітка, юнака, дівчини стає той, хто щодня відкривається перед допитливим юним розумом і полум'яним серцем якоюсь новою гранню. Якщо ви хочете бути улюбленим учителем, турбуйтеся про те, щоб вашому вихованцю було що у вас відкривати [3].

З листа Оксани Пушкарук, викладача по класу флейти Шепетівської ДМШ: "Василь Андрійович – мій дорогий та улюблений вчитель, завжди усміхнений та веселий. Після першого мого знайомства з ним, мене дуже приємно вразили його сонячні веснянки на обличчі. Василь Андрійович

завжди зустрічав з посмішкою, жартував, був доброзичливий до всіх учнів. Вчитель прищепив любов до флейти, тому з великим задоволенням ходила на його уроки. Вибрав цікаві твори, які я залюбки виконувала. Привчав до виступів на різних сценах і в музичній школі, і в драматичному театрі, і в парку та загальноосвітніх школах. Також вмilo вирішив проблему, яка виникла в тому, що мені потрібно було відвідувати духовий оркестр, але так як в духовому оркестрі були одні хлопці – я почувалася трішки ніяково, але Василь Андрійович пообіцяв, що знайде хороший колектив, в якому мені буде цікаво і комфортно. Через деякий час він завів мене в Палац дітей та молоді (на той час Будинок піонерів) де проходили репетиції дитячого фольклорного ансамблю "Веснянка". Мені дуже сподобалась ця ідея і я з великим задоволенням почала грати там на сопілці та флейті".

Педагог за фахом повністю відповідає за ідейне зростання своїх вихованців. Велику помилку допускають ті педагоги-музиканти, які обмежують свої обов'язки лише навчанням учнів гри на інструменті. Моральний образ учня, його погляди та переконання, його ставлення до музики в значній мірі складаються під впливом педагога, формується і дисципліна учня, його ставлення до вивчення інших предметів, ставлення до оточуючих. Так, прищеплюючи учням любов до музичної культури свого Народу, до класичної музичної спадщини, він закладає міцний фундамент майбутніх поколінь. У процесі індивідуальних занять за фахом педагог має можливість вести бесіди з учнями на різні теми, ближче знайомитися з їх життям і, таким чином, своєчасно помітити недоліки кожного, щоб в процесі виховання направити свою увагу на їх усунення. Без творчої ініціативи і самостійності не сформується справжній музикант-виконавець. Над розвитком цих якостей в учня педагогу потрібно працювати кожного дня, упродовж усього періоду навчання. Адже свідоме засвоєння в процесі навчання – один з основних принципів педагогіки.

Зі слів Ольги Маругіної: "В кожній людині в житті були вчителі. Люди, які, на рівні з батьками, передавали знання та власний досвід, і лише одиниці можуть з гордістю сказати, – в мене був найкращий у світі Вчитель! Це дуже важливо – мати вчителя-друга, наставника, який показує гідний приклад не лише професіонала, а й людини з великої літери. Такі люди дійсно запам'ятовуються на все життя. Моя історія в музиці почалася близько 10-ти років тому, коли я вперше зайшла в клас Темнюка Василя Андрійовича, який проводив набір до класу флейти, (цей клас і досі залишається одним із найзатишніших закутків світу). Василь Андрійович – природжений Вчитель, сенсей, який знаходить підхід навіть до найпроблемнішої дитини. Погодьтеся, не кожен спеціаліст-психолог здатний на таке! Так і я, завдяки Василю Андрійовичу, повірила у себе, в силу музики та таїнство мистецтва. І вдячність моя за це – безмежна! Особливо мене гріють спогади про репетиції перед конкурсами та концертами. На канікулах, у вихідні дні, у заметіль чи дощ – Василь Андрійович прокладав далекий шлях до музичної школи №2, тільки заради двох годин репетицій, і все заради мене. І це ще більше стимулювало мене до занять та нових звершень. Він виховує в своїх учнях не лише любов до музики та інструменту, а й відповідальність та взаємоповагу. Працю вчителя ні з чим не можна ні порівняти, ні зіставити!"

В кожній дитині є задатки до творчості, тому обов'язок педагога відкривати і розвивати ці задатки і перетворювати їх у здібності, тому що творчо та духовно наповнена дитина – найвища якість, унікальна соціальна цінність.

Висновки. Не випадково в словах "духовність" і "духовик" – один корінь – "Дух". Дух дитини має зароджуватися в школі. Дух того, що вона є неповторною та унікальною дитиною на Землі. Дух того, що вона всім своїм життям буде нести людям добро, радість, нові відкриття. Впевненість в тому, що лише вона і ніхто більше не зробить того, що їй у цьому житті призначено зробити! Дух того, що вона найдосконаліше творіння Природи. Дух того, що всі її найкращі справи залишаться людям. Дух того, що віра в усе це – єдина віра в житті всього людства.

Отже, секрет педагогічної майстерності Темнюка Василя Андрійовича, на нашу думку, полягає в тому, що він не тільки може професійно розпізнати, оцінити та розвинути здібності учнів, а вмilo пробудити в них любов до своєї професії. Василь Андрійович обдаровує їх скарбами своєї педагогічної майстерності та своїм прикладом надихає учнів і колег робити добро, адже його так не вистачає в сучасному світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архівні документи Рівненської дитячої музичної школи №2.
2. Столярчук Б.Й. Митці Рівненщини: енциклопедичний довідник.– 2-ге вид., допов. і перероб. / Б.Й. Столярчук. – Рівне: видавець О. Зень, 2011. – 386 с.
3. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1988. – 304 с.
4. Тищенко М.Ф. Дитячій музичній школі №2 – 25 років / М.Ф. Тищенко. – Рівне. – ВАТ "Рівненська друкарня". – 1999.

